

Open brief aan de Minister-President

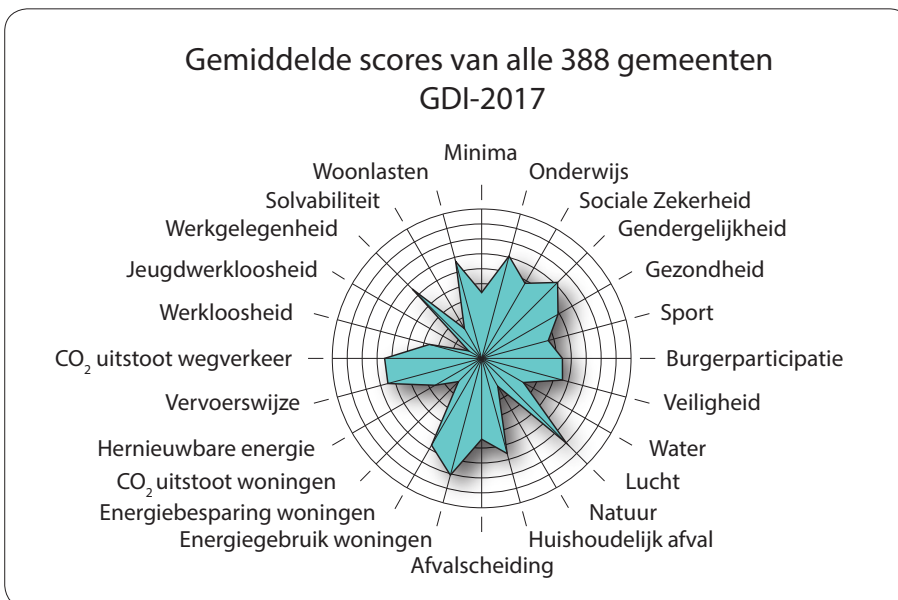
Geachte meneer Rutte,

Ook voor u en uw kabinet hebben we vandaag de nieuwste resultaten gepubliceerd van de Gemeentelijke Duurzaamheidsindex (www.gdindex.nl).

Deze index laat u in één oogopslag zien hoe ver elke gemeente in Nederland is op weg naar een duurzame samenleving. Want dat willen we allemaal: een werkelijk duurzame samenleving, in alle opzichten.

Mens en Maatschappij	Basisbehoeften	1. Minima 2. Onderwijs 3. Sociale zekerheid
	Persoonlijke ontwikkeling	4. Gender gelijkheid 5. Gezondheid 6. Sport
	Sociale ontwikkeling	7. Burgerparticipatie 8. Veiligheid
Milieu en Energie	Kwaliteit Milieu & Natuur	9. Water 10. Lucht 11. Natuur
	Grondstoffen	12. Huishoudelijk afval 13. Afvalscheiding
	Klimaat en energie	14. Energiegebruik woningen 15. Energiebesparing woningen 16. CO ₂ uitstoot woningen 17. Hernieuwbare energie
	Mobiliteit	18. Vervoerswijze 19. CO ₂ uitstoot wegverkeer
Economie	Werk	20. Werkloosheid 21. Jeugdwerkloosheid 22. Werkgelegenheid
	Openbare Financiën	23. Solvabiliteit 24. Woonlasten

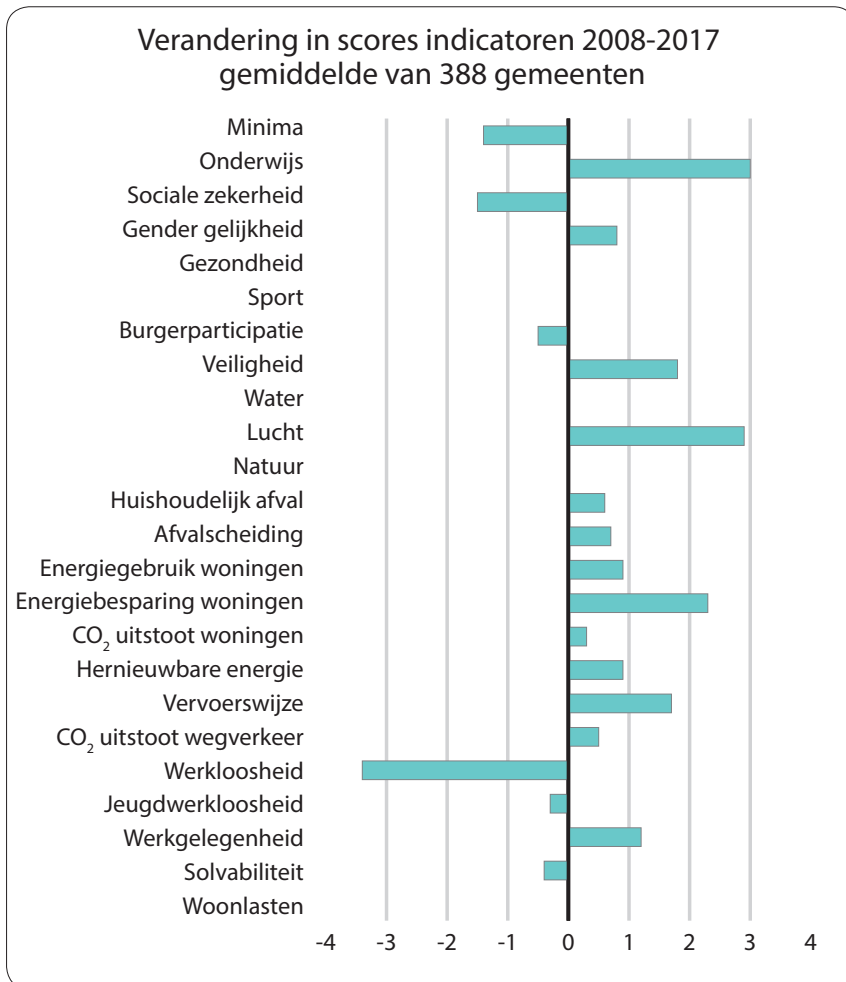
In onderstaand spinnenweb ziet u aan de hand van de duurzaamheidsscores van alle 24 indicatoren van de GDI hoe duurzaam de gemiddelde gemeente in Nederland is.

Toelichting: Het spinnenweb laat voor elke indicator de score zien op een schaal van 1-10: het middelpunt is een score 1 – niet duurzaam – de buitenste cirkel een score 10 – duurzaam.

U ziet, een flink aantal indicatoren scoort voldoende, sommige zelfs goed. Er zijn er echter ook nog veel die sterk verbeterd moeten worden.

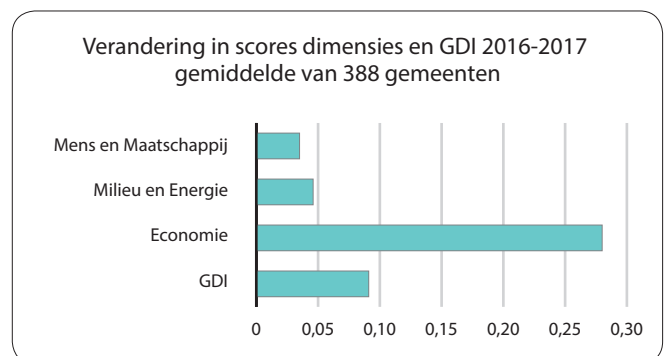
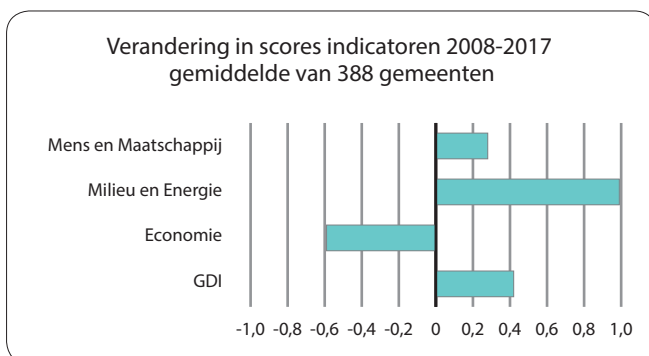
Het goede nieuws is dat gemiddeld alle gemeenten in Nederland in de afgelopen 10 jaar, van 2008 tot 2017, vooruitgang hebben geboekt. Dat kunt u zien in de onderstaande grafiek: de meeste van de 24 indicatoren van de Gemeentelijke Duurzaamheidsindex zijn vooruitgegaan. Drie indicatoren laten een flinke achteruitgang zien: Minima, Sociale zekerheid en Werkloosheid. Dat zal u niet verrassen.

Het afgelopen jaar laat voor veel indicatoren een verdere vooruitgang zien. Ook dat is goed nieuws, ook al zien we bij enkele indicatoren weer enige achteruitgang: meer huishoudelijk afval, meer uitstoot van CO₂ uitstoot door woningen en gebouwen van publieke dienstverlening en meer gebruik van de auto.

Als we kijken naar het totaalbeeld: de drie dimensies van duurzaamheid en de overall index GDI, zien we dat de afgelopen 10 jaar de GDI vooruit is gegaan, ondanks een forse terugval van de dimensie Economie. Van GDI-2016 naar GDI-2017 zijn alle drie dimensies en dus ook de GDI vooruitgegaan. Het lijkt dat er zelfs sprake is van enige versnelling: de GDI is in 10 jaar met 0,4 punten gegroeid waarvan 0,1 punt in het afgelopen jaar. Wijst dat op een versnelling? Het zou kunnen, al is het nog bescheiden.

Maar... daar staat wel tegenover dat de vooruitgang binnen de dimensie Klimaat en Energie slechts de helft is van de gemiddelde stijging in de afgelopen 10 jaar. Dit is vooral het gevolg van de toegenomen uitstoot van CO₂. Dat was nu weer niet de bedoeling. In tegendeel, we willen toch juist versnellen?

Wat is uw conclusie? Bent u hier blij mee? Ik verwacht het wel. Bent u ook tevreden? Ik hoop het niet. Want zoals u ook hebt gezien, gaan we de goede kant op, maar zijn we er nog lang niet. Het kan beter, het moet beter en zeker ook sneller. Is dat mogelijk? Ja zeker.

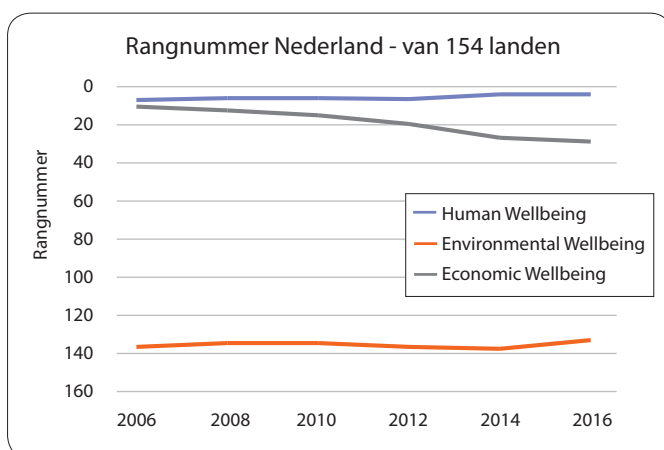
Overall zijn de inwoners van uw en ons land met veel inzet, energie en creativiteit bezig om de duurzaamheid in hun eigen woon- en leefomgeving te verbeteren. Talloze initiatieven worden genomen. Dat gaat nu hard. Aan enthousiasme en inzet geen gebrek.

Zorgt u voor de vereiste versnelling?

U bent in de positie om het allemaal nog veel sneller te laten gaan. Dan hebben we het niet eens zo zeer over geld, over procedures of bureaucratie, ook al lopen burgers daar ook wel tegenaan. Het gaat er vooral om dat iedereen meedoet en kan meedoen. Mensen met een kleine portemonnee kunnen geen biologisch en gezond voedsel kopen. Te duur. Zij kunnen geen kleding kopen met een duurzaamheidskenmerk. Te duur. Zij kunnen hun woning niet isoleren en van zonnepanelen voorzien. Te duur. En dat allemaal alleen maar omdat niet-duurzame producten te goedkoop zijn. Nee, dat zeg ik niet goed, te goedkoop lijken. Want alle nadelige gevolgen van niet-duurzame producten moeten wel betaald worden, nu al en in de toekomst nog veel meer, want er is nog veel 'op te ruimen' vanuit het verleden. Dat moet dus anders. U kunt ervoor zorgen dat we deze kosten niet voor ons uit blijven schuiven en de onbetaalde rekening voor onze kinderen en kleinkinderen achterlaten. Doen dus: elk product krijgt een eerlijke prijs ('true pricing'), waarin alle kosten van het 'opruimen' zijn opgenomen. Dat draagt enorm bij aan een veel snellere transitie naar een duurzame samenleving. U kunt daar voor zorgen, in Nederland, in Europa, wereldwijd.

Wordt Nederland weer koploper?

Ooit was Nederland een koploper als het gaat om verbeteringen op het gebied van milieu en leefomgeving. Die positie zijn we in hoog tempo kwijt geraakt, zoals u in onderstaande grafiek kunt zien.

Deze grafiek is gebaseerd op de eveneens door ons ontwikkelde (en internationaal gerespecteerde) Sustainable Society Index (SSI), die we sinds 2006 elke twee jaar publiceren. De SSI laat voor 154 landen het niveau van duurzaamheid zien.

Nederland doet het uitstekend op het gebied van Human Wellbeing, doet het nog redelijk goed met Economic Wellbeing – ondanks een sterke achteruitgang in de laatste jaren – en doet het beschamend slecht waar het onze leefomgeving betreft (Environmental Wellbeing).

Gelukkig kunt u ook daar – zeker ook in internationaal verband – voor de vereiste verbeteringen zorgen. We kunnen een voorbeeld nemen aan landen die een duidelijk perspectief hebben hoe ze een duurzame samenleving willen bereiken en niet schromen om ingrijpende maatregelen te treffen. Die een ruimhartige uitvoering van Klimaatakkoord van Parijs realiseren; die besloten hebben om binnen enkele jaren geen voertuigen met een fossiele brandstofmotor meer toe te laten; die belastingmaatregelen treffen die een circulaire economie stimuleren. En zo kunnen we nog wel een paar voorbeelden noemen.

We are the first generation to feel the effect of climate change and the last generation who can do something about it.

President Barack Obama

Ook zonder een voorbeeld aan andere landen te nemen kunt u hier veel meer aan doen dan nu het geval is. We willen toch allemaal dat onze kinderen en kleinkinderen en alle generaties na hen, het goed hebben? Daar moeten we ons dus nu volop voor inzetten. Ik denk dan aan het versnellen van het verduurzamen van onze landbouw en veeteelt (een eerlijke prijs zal daar enorm bij helpen), aan het terugdringen van onze overconsumptie (scherpere doelstellingen voor de hoeveelheid afvalstoffen zullen daar bij helpen), aan het veel sterker bevorderen van het openbaar vervoer en het fietsen, naast iets simpels als het intrekken van de

bizarre '130 km'. Ik denk bovenal ook aan het voorkomen van een verdere tweedeling in onze samenleving door te zorgen dat ieder de mogelijkheid heeft om ten volle aan die samenleving mee te doen. Het draagvlak voor ingrijpende maatregelen is sterk gegroeid, onder inwoners en onder bedrijven. Het is aan u en uw kabinet om nu de vereiste maatregelen te treffen en de bijbehorende wet- en regelgeving op te stellen. Nu kan het nog.

Graag kom ik het een keer persoonlijk met u bespreken. In Den Haag natuurlijk, waar niet alleen u kantoor houdt, maar ook het hoofdkantoor van onze Stichting is gevestigd. Ik kom op de fiets.

Tot snel, hoop ik. Ik hoor graag van u.

Met een hartelijke en duurzame groet,

Geurt van de Kerk

Stichting Duurzame Samenleving – Duizend Duurzame Daden

www.duizendduurzamedaden.nl

info@gdindex.nl

Den Haag, 13 september 2017